Het varken en ons voedselsysteem

Over de rol van het varken in een duurzaam voedselsysteem

Adriaan Antonis, 17 maart 2021 | Dag van het Buitenvarken

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Programma

- Voorstellen
- Inleiding
    - Transities in de landbouw
    - Circulair voedselsysteem
    - Agroforestry
- De rol van het varken in een duurzaam voedselsysteem
- Kansen & uitdagingen
- Samen verder?

Voorstellen

Dierenarts onderzoeker WR

- Potentiele pathogenen in complexe systemen
- Circulair voedselsysteem

Algemeen bestuurslid SZH

- Zeldzaamlekker producenten

Biologisch-dynamisch boer

- Houder Bonte bentheimers

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Foto: Ad Taks

Wageningen Universiteit & Research centra (WUR)

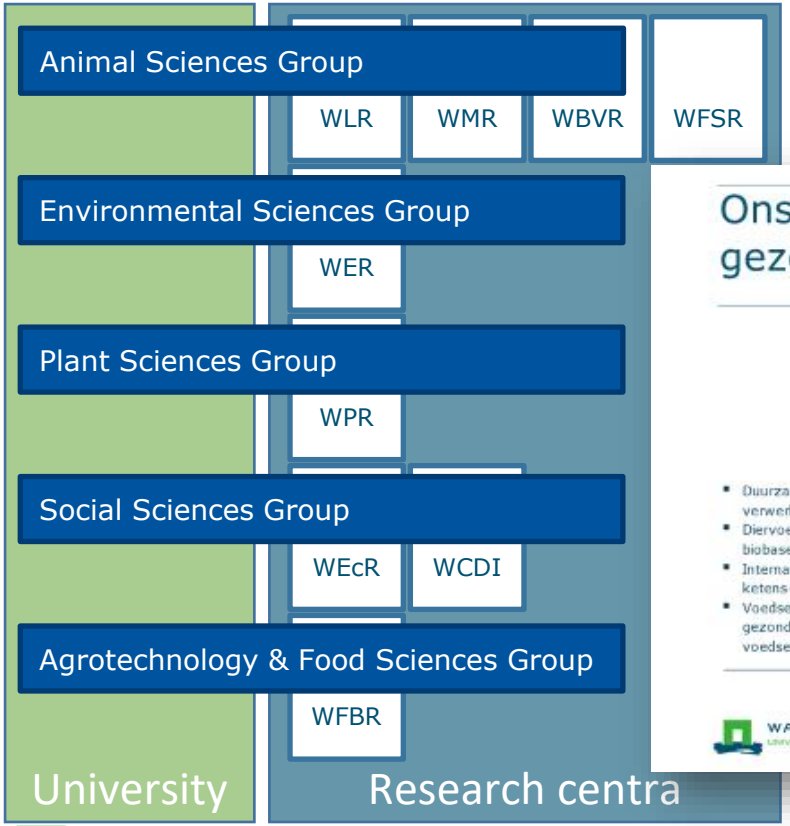

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Inleiding

Transities in de landbouw

Een circulair voedselsysteem

Agroforestry

Foto: Rob Buiter

De landbouw: de agro-culturele (r)evolutie

Unplanned consequences of planned human action

Intensification
Impact on the biosphere

15000 BC | 10000 BC | 1800s | 1960s | 2020s

BE SURE TO WASH YOUR HANDS AND ALL WILL BE WELL
COVID-19
RECESSION
CLIMATE CHANGE
BIODIVERSITY COLLAPSE

Unplanned consequences of human action

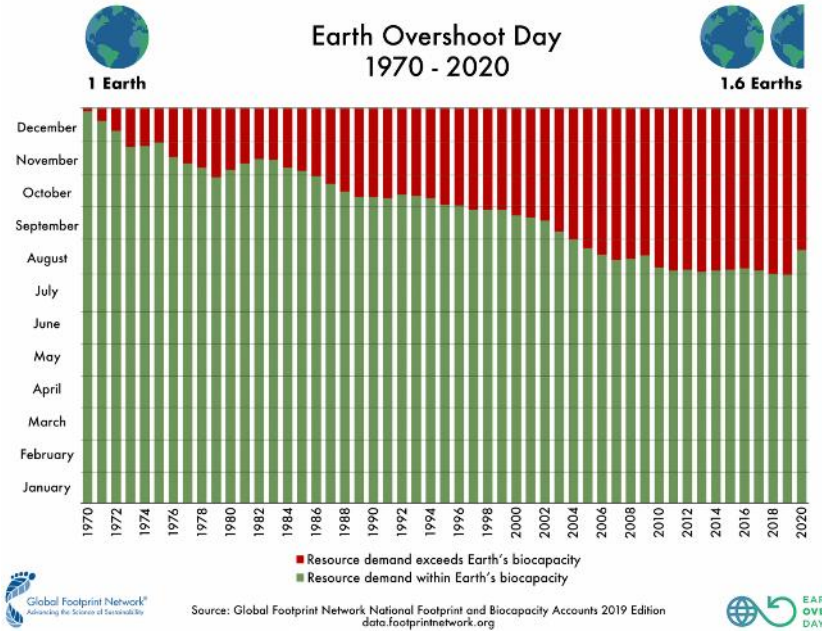

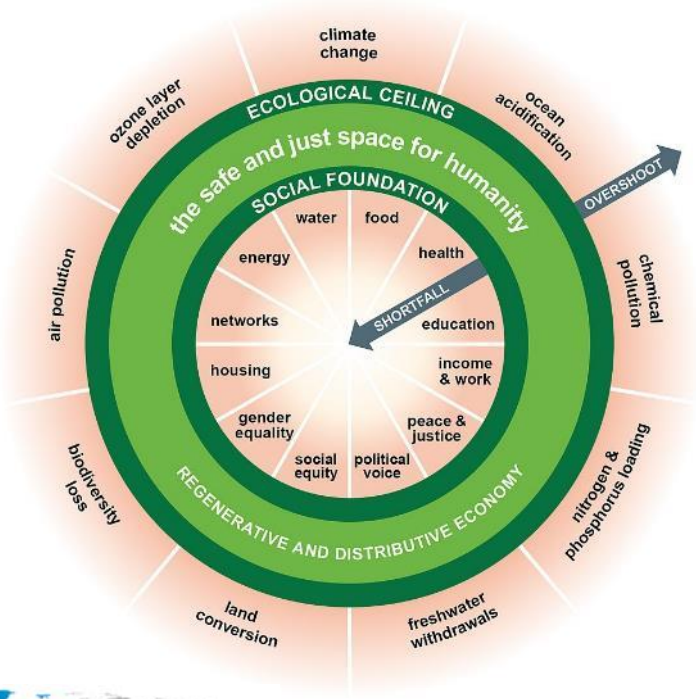

We are overclaiming resources!

Environmental doughnut infographic from **Kate Raworth** (2012)

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

De transitie

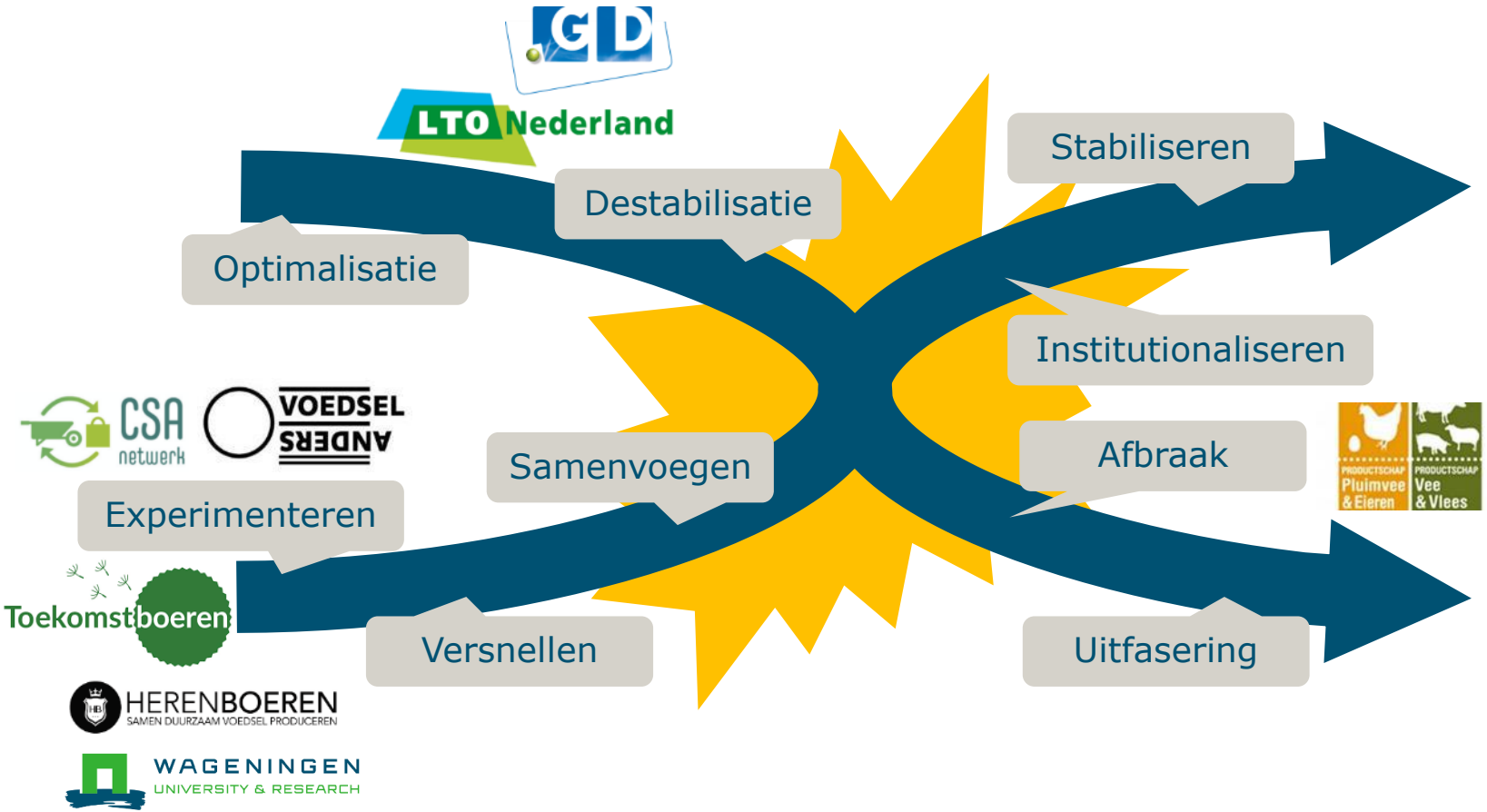

Van lineair denken...

A linear economy

Take, make and discard

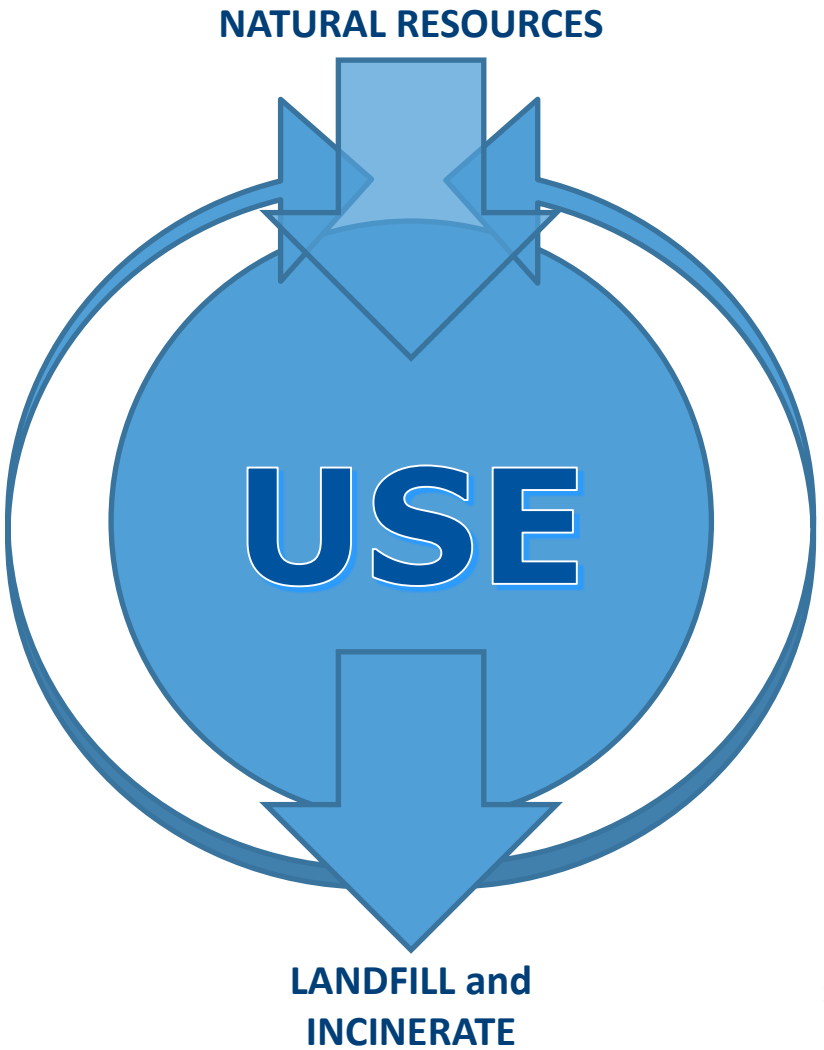

(un)sustainability

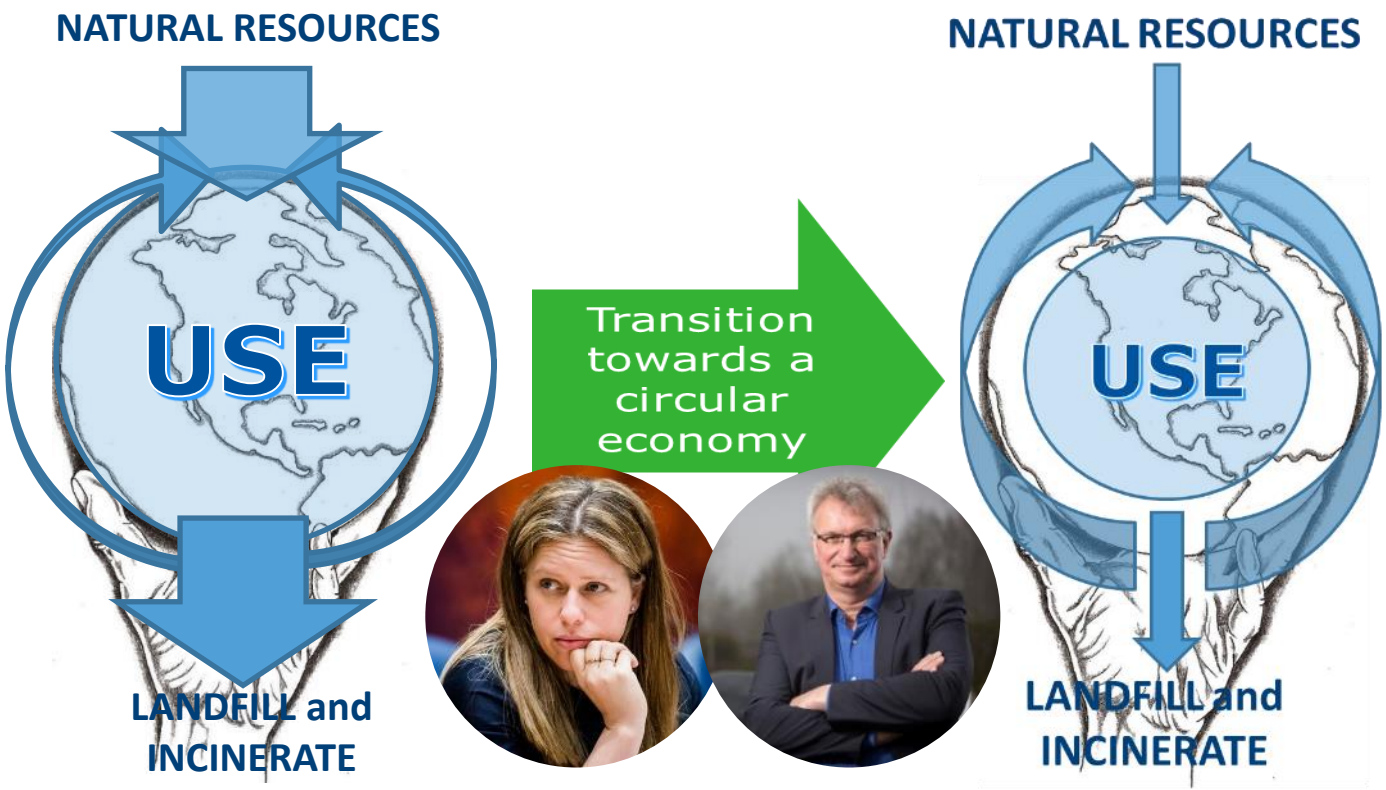

Source: PBL 2016 www.pbl.nl

WUR perspectives of a circular food system

P0: Safeguard natural resources (e.g. soil, water, air and biological resources)

P1: Plant biomass is the basic building block of food and should be used by humans

P2: By-products from food production, processing and consumption should be recycled back into the food system

P3: Use animals for what they are good at

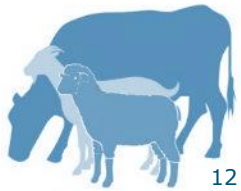

A circular food system

Resources

- Natural waters
- Arable land
- Grassland
- Forest

Processing

- Food
- non-food

Consumption

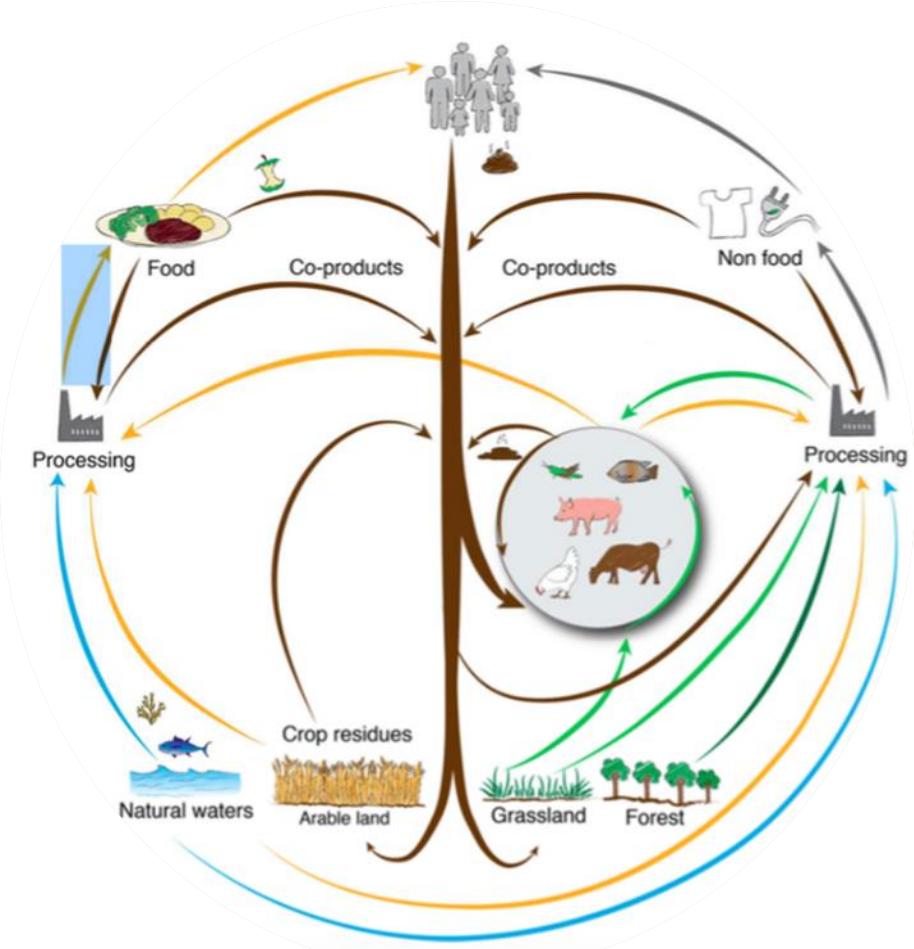

De Boer, De Olde & Van Zanten, 2018

A circular food system

Use animals for what they are good at... (P3)

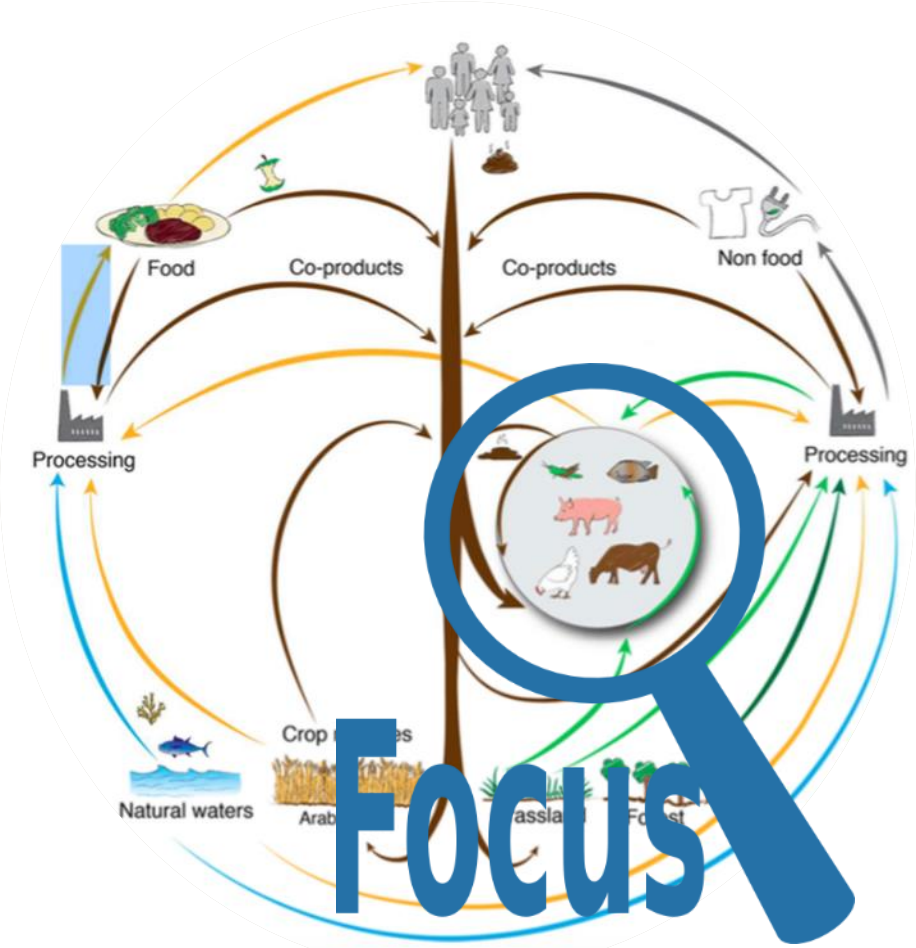

De Boer, De Olde & Van Zanten, 2018

Agroforestry

- Landgebruiksysteem
- Actief beheren van bomen (en/of planten)

combineren met:

- Akkerbouw / landbouw

en/of

- veehouderij

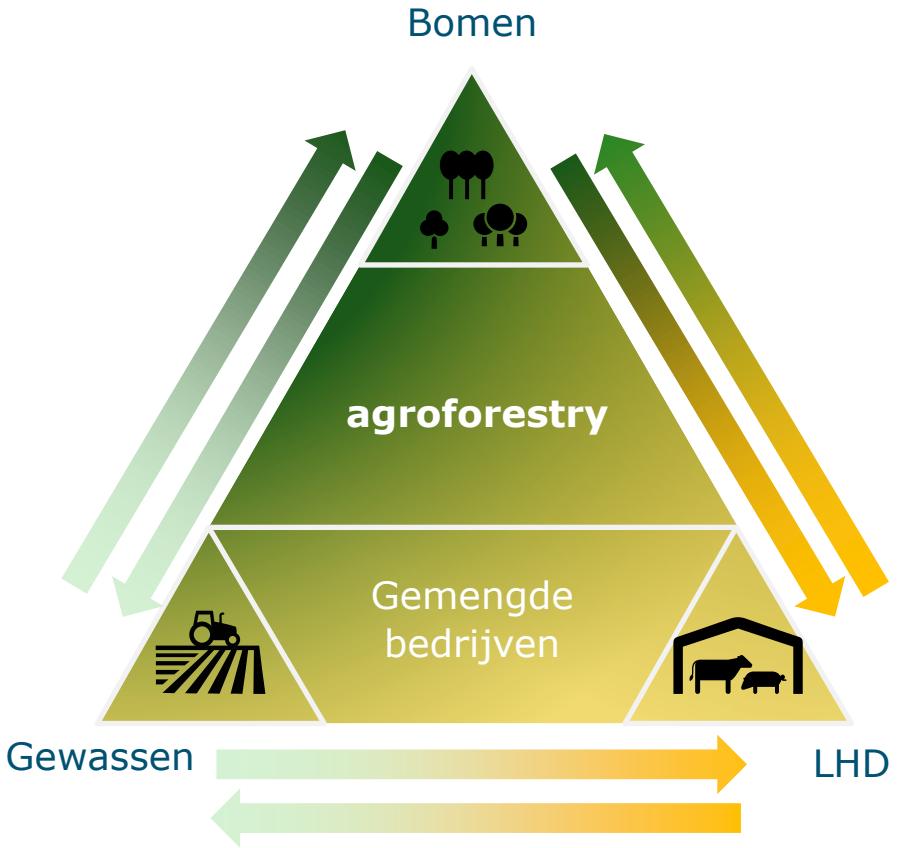

Uit: Advances in European agroforestry: results from the AGFORWARD project. Paul J. Burgess & Adolfo Rosati. Agroforestry systems 92. 2018

Het varken

De rol van het varken in

- Circulaire landbouw
- Agroforestry

Kringlooplandbouw

Gebruik dieren waar ze goed in zijn

Mono-gastrische alleseters

Rest- of afvalstromen

- Agroculturele productie
- Opslag, transport en handel
- Verwerkingsindustrie
- Retail
- Consumptie fase

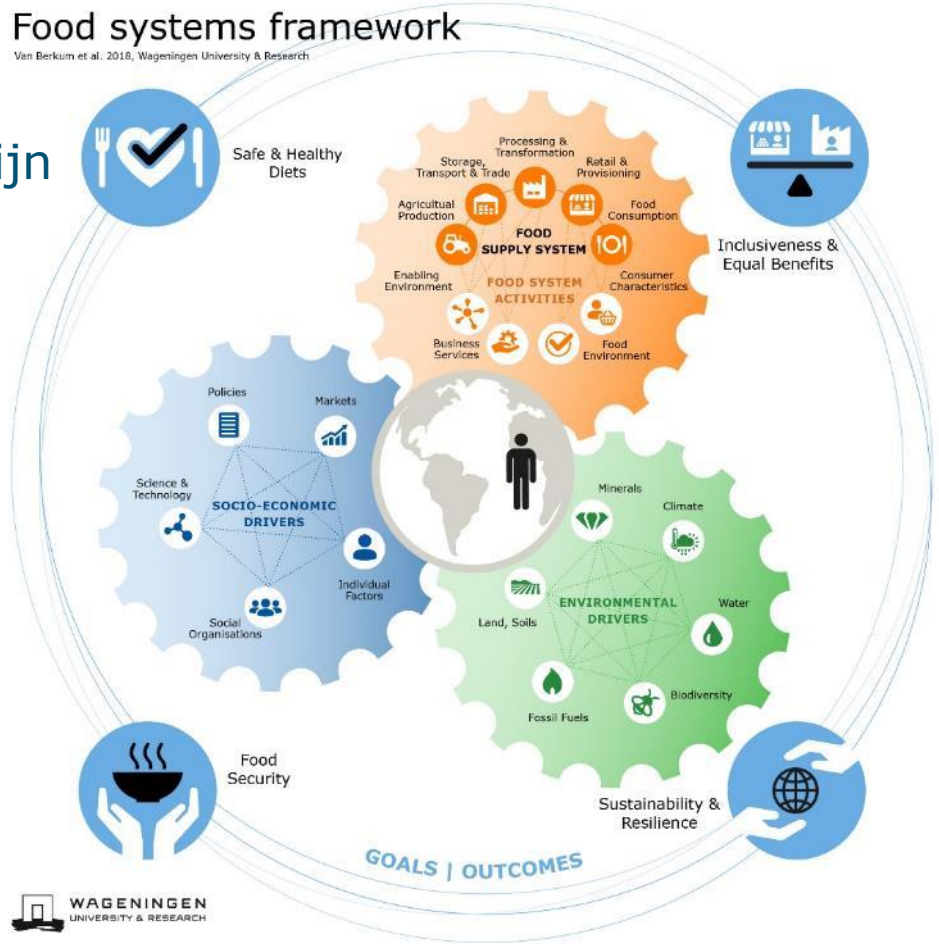

Het varken in een circulair voedselsysteem

Swill feeding debate

Insects as a protein alternative

edepot.wur.nl/519070

Anne Charlote Hoes (WEcR)

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Stadsvee ...

mEAting + PeerGrouP

wij nodigen u uit
voor de komst van
varkenshuis

- Varkens zijn vies
- Varkens breken uit
- Varkens – allergie
- Varkens & moslims
- Flappie effect

Elles Kiers
PeerGroup

Foto: DOWN TO earth

WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH

CENTRAL VETERINARY INSTITUTE
WAGENINGEN UR

Foto's: Sjef Meijman.

Agroforestry

- “nieuwe” vorm van landbouw
- **Netwerken in de veehouderij**
- Leveren bijdrage aan een meer duurzame veehouderij
    - Monica Commandeur: geschiedenis van de bos- en weidevarkenshouderij
    - Henri Kerkdijk-Otten: varkensrassen voor landschapsbeheer
    - Klaas van Dort: invloed op flora en fauna
    - Lennart Suselbeek: hoe wilde zwijnen zouden kunnen bijdragen aan natuurlijke bosverjonging
    - Opgetekende verhalen van pioniers

Financiële ondersteuning van het ministerie van EL&I en het Europees landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling

Boekje aanvragen: info@ouwendorperhoeve.nl

Een toekomstperspectief voor oude rassen?

Foto Henk Slaghuis: Rob Buiter

Buitenvarkens

Foto(s): Nelleke Meersma (Ouwendorperhoeve)

Zoönosen

Contact

Salmonella
Campylobacter
E. coli
Vlekziekte
Ascaris suum
Taenia solium
Influenza
MRSA

Food-borne

- Toxoplasma
- Salmonella
- Campylobacter
- Myc. Avium spp. Avium
- Taenia solium

Foto's: LB = Sjef Meijman. RB = AA @Ter Weele (Oene)
LO = Monica Commandeur en RO = Ank Zegwaard (SZH)

Het varken in een duurzaamvoedselsysteem

Voorbeeld 1: Circulair voedselsysteem

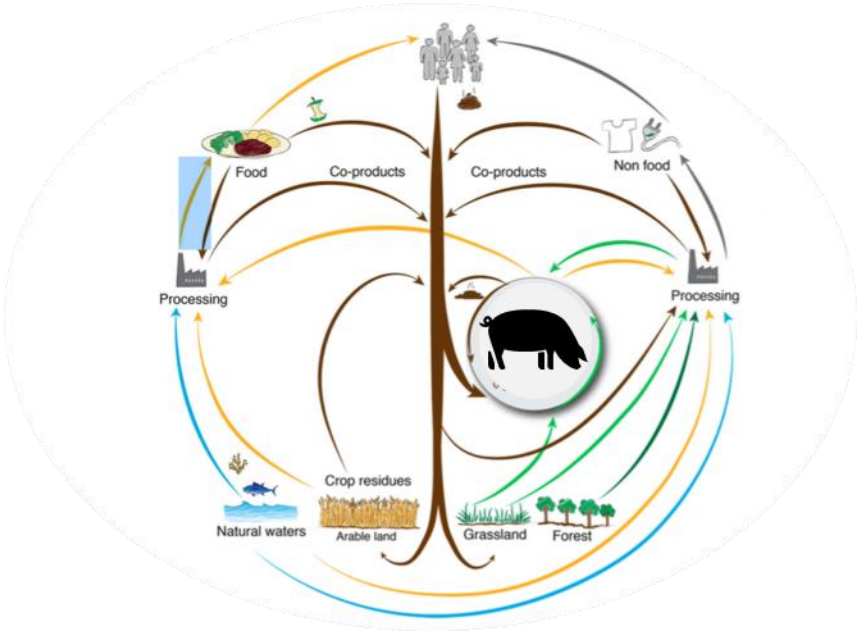

Voorbeeld 2: Agroforestry

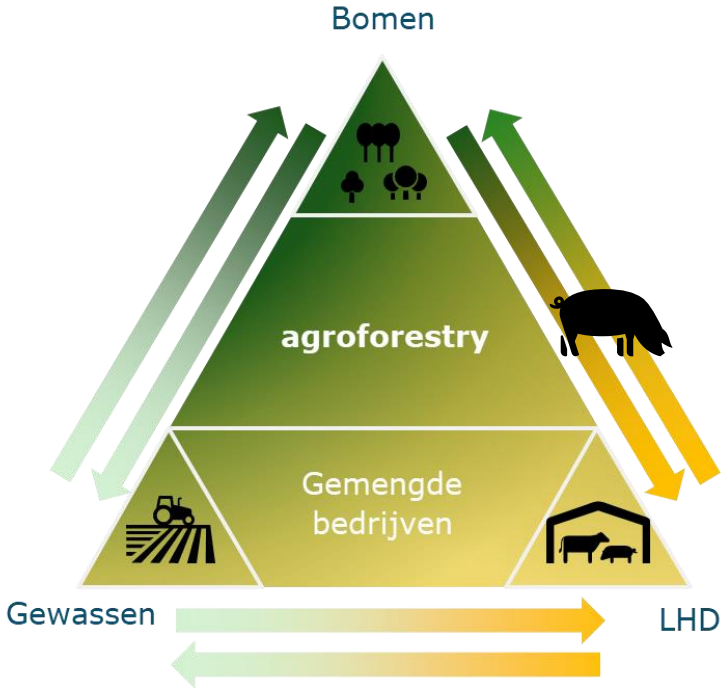

Kansen & uitdagingen

Opwaarderen van reststromen

Hoogwaardige dierlijke eiwitbronnen

Buitenvarken = aaibaar

Verbinding boer – burger

Korte-keten

Landschapsontwikkelaar / beheer

Zoönosen (foodborne / contact)

Verspreiding van besmettelijke dierziekten

Wet & regelgeving

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Foto: Josse Haarhuis

Take home message

Varkens passen in een duurzaam veehouderij systeem

Kennislacunes

Bundelen van kennisvragen

Experimenteerruimte

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Foto: Sjef Meijman

Vragen en verbinden

Kansen

Uitdagingen

Samenwerkingen

Foto's: L / M = Sjef Meijman. R = AA @Sengersbroek

Einde

Dank voor jullie aandacht en bijdrage

Contact via:

Adriaan.antonis@wur.nl

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH